

zinskih rečeh, ki spadajo v oblast okrajnih sodnij, je preiskavna skrivna ravnava vpeljana.

### Ogled po svetu.

(Vinski pridelk). — V celem austrijskem cesarstvu se pridelala na leto krog 40 milijonov veder vina, in sicer: na Laškem 2,076.000 veder, v Austriji 200.000, na Erdeljskem 1,500.000, na Štajarskem 1,366.000, Dalmatinskem 1,188.000, Tiroljskem 796.000, Moravskem 365.000, Krajnskem, Goriškem in Teržaškem 354.000, na Češkem 49.000, skupaj 9,696.000, na Ogerskem pa 28 milijonov veder, tedaj trikrat toliko, kakor v vsih drugih deželah našega cesarstva.

(Kupčijstvo v Terstu). — V Terst se je pripeljalo v letu 1842 za 78 milijonov in 309.000 gold. blaga, v letu 1851 pa za 122 milijonov gold., tedaj za 44 milijonov gold. več od leta 1842. Na tuje je šlo iz Tersta blaga v letu 1842 za 60 mil. 527.000 gold., v letu 1851 pa za 96 mil. gold.; tedaj za 36 milijonov več od leta 1842. Iz tega se očitno vidi, kako kupčija v Terstu napreduje.

(Zgodovina tobaka). — Tobak so pripeljali v letu 1559 v Evropo in le kmalo se je tako razširil, da se ga je posebno veliko porabilo. Vlade, misleče, da je zdravju škodljiv, so ga prepovedale. Na Francoskem je bil prepovedan 1575. Angleški kralj Jakob I. je sam knjigo zoper puhanje tobaka pisal, ktere ga sta tudi papež in bernski senat ostro prepovedala; ruski car je dal vsim, ki so ga vohali (šnofali), nose odrezati, Muhamed IV. in šah perzijski sta ga puhati (piti) pod smertno kaznijo prepovedala. Temu vkljub se je vendar le vedno bolj razširjeval po vsih deželah tako, da se je že v letu 1670 v zgornji Austriji samoprodaja tobaka napravila. Na Francoskem se je 4 leta pozneje ustanovila samoprodaja, namreč leta 1674. V letu 1849 je na Francoskem nesla samoprodaja 86 milijonov frankov.

(Najstarejši keršanski samostan (kloster) — je samostan Manglis na Kavkazu, ktere ga je Konstantin veliki 324 po Kristusovem rojstvu zidal. Kavkaz je velika gora na meji Evrope in Azije med črnim in kaspiskim morjem; le dve nevarni so teski (Engpässe) peljete čez-njo.

### Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

\* Vseslovanskega slovnika g. Šumavskega se prvi zvezek natiskuje, ki bo prve dni mesca aprila na svitlo dan.

\* V Pragi je ravno v natisu „Krasorėčnik“ od g. prof. Rozum-a sestavljen. Namenjen je posebno za bolj odraslo šolsko mladost.

\* V Prago se pričakuje iz Pariza kamnopolni obraz Premisla Otokarja II. od českega umetnika Jaroslava Čermak-a.

\* Profesor Šembera je spisal sestavek o narečjih in podnarečjih česko-slovenskih, kakor uvod k uku o zgodovini jezika in slovstva českega.

\* Česki pesnik, g. Hajniš, pripravlja za tisk zvezek pesem raznega zapopadka. — Pesme gospoda Tiche-a se pa že tiskajo in bodo skoraj na svitlo prišle.

\* G. dr. Kodym je spisal prav po domače v českem jeziku knjigo pod naslovom: „Zdravoveda“ ali „najlepši způsob, jak by člověk sveho života ve zdraví a veselevžití adlouheho věku dosahnouti mohl“.

\* V Pragi je prišla na svitlo knjižica pod naslovom: „Povídky pro dospělejší mládež od Dragotina Škoda; velja le 10 kr.

\* Časopis „Czas“ naznani, da se v Krakovem trudijo osnovati društvo krasnih umetnost, kakor je v Pragi, na Dunaji in v Peštu. Vodilo tega društva je že sestavljeno in vladi v poterjenje poslano.

### Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Bosnie se v „Teržaški časnik“ piše: Novi vezir Velieddin Paša je došel v Sarajevo; vstrašil se je nad strašnim stanom jetnišnic in nad revnim stanom zaprtih, zavolj kteriga jih je o 2 mescih okoli 50 pomerlo. Frančiškana Jukič-a, ki je v ječi obnorel, so prenesli v bolnišnico, kjer si je hotel 3. dan vrat odrezati, vunder so o pravim času še njegov namen zapazili in ga smerti rešili. Vse, kar se od panslavizma in od vseslovanskih prekucij govori, je čisto izmišljena reč; vlada ni nič od tega zasledila, čeravno pravi, da zavolj tega ondašnje kristjane zapéra. M. Radulović-a, moža iz ene nar imenitniših hiš v Bosni, tudi v Terstu dobro žnaniga, so Turki v ječo vergli z izgovorom, da ima medaljo, ktero je od našiga cesarja „za pohvalo in v dar svojiga vseslovanskiga prizadevanja v Bosni“ prejel!!! 3 tedne so ga imeli v ječi, dokler so zvedili, da medalja ni nič družiga, kot 4 cekine tešk zlat, kakoršniga vsaka bogateji žena v Bosni za vratam nosi. Vsak Austrian sploh velja Turkam za panslavista in rogovileža, ki hoče Bosnio spodriniti. Vse povelja gredo le od Omer Paša-ta; od pravice tukaj ni duha ne sluha. Ni davnej kar je bil v Ivinici nek kristjan na podplate tako grozovito tepen, da mu je troje perstov odpadlo; pozneje je bil nedolžen spoznan. — Tako žalosten je stan kristianov v Bosni, ki se pod imenom panslavizma tako strašno mučijo! Oj reveži Slovani!

Iz Ljubljane. Poslednji zbor mestniga odbora je bil imeniten zavolj mnogih važnih pomenkov in sklepov. Visoko deželno poglavarstvo je razodelo odboru, da bo potreba pokornišnicolenúhov (Zwangsarbeitshaus), ktera je v letu 1849 tudi jetnišnica (Strafhaus) postala, razširiti, ker ima vlada namen, da bi tukaj stanovitna jetnišnica ostala, namest poprejšnje na Ljublj. gradu, ki je sedaj v oblasti vojaški in ima tako tudi ostati. V razširjenje jetnišnice je pa treba, da mesto ondi svojiga bližnjiga zemljiša 628 □ sežnjev v ta namen prepusti, in da se mesnice predstavijo. Odbor je dovolil oboje, ker je vlada povoljnost razodela, ji prepušeno zemljiše po ceni od kupiti in k prestavi mesnic tudi v denarju pripomoči, ktere se bojo prestavile ali na Ljubljani ali pa v Gruberjev kanal, če bo ponizhan in z vodo dovelj preskerbljen; dokler pa še na sedanjim mestu ostanejo, se ima nad potrebno snažnostjo oestro čuti in berž vse odverniti, kar je zoper njo. Po namenu vlade ima prihodnja jetnišnica tako obširna biti, da bo 300 jetnikov v nji prostor imelo (sedaj jih je 209), pokorivna delavnišnica pa za 50—60 lenúhov (sedaj jih je 43). Zdej se plačuje iz cesarske kase 1800 fl. v deželno kaso za najemšino tistih ječ in sob, ki se v tem poslopji za jetnike potrebujejo; kar bo po tem vlada za stanovitno jetnišnico od tega poslopja v posestvo vzela, bo povernila deželni kasi, iz ktere je bila delavnišnica zidana, za nove zidanja so pa stroški na 60.000 fl. prevdarjeni iz cesarske kase, v ktero bojo tudi Korošci za svoje jetnike plačevali, ki se bojo prihodnjič spet na Krajnsko v zapor pošiljali. — Gosp. Ambrož je dalje naznanil odboru pritožbo mestnikov, ki imajo svoje zemljiša na mahu (Morast) in ki mo-